

Sajíroví ledňáčci

A GLUTAMAN

Bogdan Trojak

ilustroval Jndřich Janíček

1.

Kajetán s Justýnkou usínali ve starém domě kousek od veliké řeky v pražské čtvrti, které místní říkali Rohansko. Měsíc v úplňku jim koukal do pokoje a oni slyšeli, jak na řece zhluboka zahoukal parník, co vezl od moře do tržnice slanečky. Tam na ně chodil i ředitel jejich školy Horymír Mečíř, který ty slanečky vytahoval prsty přímo ze sudu, znalecky si je prohlížel a pak je s chutí vkládal celé do úst, jako když polykač mečů polyká dlouhý nůž.

„Fuj, zase vezou slanečky,“ ořepal se Kajetán, hubený dvanáctiletý blondatý kluk, který je nerad. On vůbec nerad spoustu věcí. Popravdě řečeno hltal převážně naučné slovníky a tlusté romány.

„Já bych si slanečka dala,“ olízla se Justýnka, desetiletá zlatovlasá holčička, která milovala dobré jídlo a nebyla vybíravá. Na rozdíl od Kajetána ale skoro vůbec nerostla. Byla malinkatá a mělo to tak i zůstat. Od

Kniha vychází s podporou
Ministerstva kultury České republiky

© Baobab, 2020
Illustrations © Jindřich Janíček, 2020
© Baobab, 2020

ISBN 978-80-7515-108-7

maminky totiž věděla, že nikdy moc nevyroste, a i když bude dospělá, zůstane malá jako šestileté dítě. Proto si ze všeho nejvíc přála, aby se to dalo změnit a aby rostla stejně jako ostatní spolužáci.

Několikrát ve školní jídelně zaslechla pana učitele Urvinitku, jak říká: Kdo chce býti veliký, musí jísti knedlíky! Od té doby nemohla ta slova dostat z hlavy. Kdo chce býti veliký, musí jísti knedlíky! A Justýnka přece chtěla vyrůst! A pan učitel Urvinitka, který vyučoval přírodopis a chemii, určitě věděl, co říká!

Od té doby byly knedlíky Justýnčíným nejoblíbenějším jídlem. Milovala všechny: houskové, chlupaté, bramborové i kynuté. Tvarohové, ovocné i špekové. Šulánky, drbáky, bosáky, šuprlíky a frncochaté knedlíky s chundelkou. Nezanedbávala ani nejrůznější nočky a nočky a všechny ty dobroty měla nejraději přelité smetanovou či rajskou omáčkou! Jen jeden knedlík Justýnku děsil: byla to Knedlíková noha, podlouhlá, trošinku pokroucená šiška z bílého těsta, zabalená do průsvitné fólie, pod níž se pořád rosila a vlhla, takže byla nechutně oslizlá. Tohleto kuchyňské strašidlo, které bydlelo ve škvíře za lednicí, se někdy za noci rozbalovalo z fólie a tu pak za sebou táhlo coby dlouhý, šustící závoj.

Jako lék na všechny podobné strachy pěstovala Justýnka na kuchyňské lince ve sklenici houbu se strašidelným jménem kombucha. Tahleta kombucha se vznášela jako nějaká mimozemská medúza ve vodě, ve které kvasila a vypouštěla bublinky, až byla z té vo-

dy perlivá limonáda. Justýnka ji s velkou chutí popíjela a nosila si ji v lahvičce pořád s sebou. Věřila, že je to zázračný elixír. Vždyť se v ní skrývala veliká pěnová síla a ta občas přivedla bouřící kombuchu k výbuchu! Justýnčinu vášeň pro kombuchu nesdíleli její rodiče, protože chutnala i vinným muškám, které kolem sklenice s kvasící houbou vždycky kroužily. Justýnka však tenhle drobný hmyz chránila, vyhazovala mucholapky a představovala si, že jednou založí cirkus, v němž budou vystupovat mušky jako letečtí akrobati.

Kajetán už usnul, ale jeho sestřička ještě zírala do stropu a přemýšlela, který z těch knedlíků je ten pravý? Po kterém z nich vyroste? Byla rozhodnuta, že tomu přijde na kloub.

Slanečkový půlnoční parník zahoukal podruhé. Po otevřeném oknem vlétl do pokoje větrík a přinesl vůni jarní řeky, dalekých přístavů a taky trochu tabákového kouře z kapitánovy dýmky. Tentokrát však kapitánskou fajfku kouřil někdo hodně divný. Bafal z ní ošklivý chlap s kulatými žabími ústy a splihlými černými sumčími vousky. Jednou rukou ledabyle držel kormidlo, druhou si hladil vlasy namaštěné rybím tukem, takže bylo vidět, že má mezi prsty tenoučké plovací blány, tak tenké, že je prosvěcovalo bílé měsíční světlo. Na zádi lodi ležela postava svázaná hrubými provazy do kozelce.

Kajetán a Justýnka a s nimi všechny ostatní děti v Praze už spaly, když parník, který za sebou táhl ještě jednu menší loď, přirazil ke břehu temného zalesněného ostrova uprostřed řeky. Po palubě teď pobíhali po-

lonazí lodníci s kapřími hlavami. Uvažovali lana, spouštěli kotvu a prováděli jiné obvyklé lodnické činnosti. Ošklivý kormidelník se sumčými vousky jim pak nařídil vykládat velké dřevěné bedny. Lidé s kapřími hlavami je s obdivuhodnou lehkostí odnášeli na břeh. Tam stálo nastartované nákladní auto a u něj dva statní závozníci s krásně mramorovanými muřími křídly, kteří bedny vršili na korbu: třepetali křídélky a poletovali s těžkými bednami, jako by nic nevážily. Nákladák měl místo světel pár zelených kočičích očí a malinko mžoural. Ze střechy kabiny vyrůstala dvě dlouhá hmyzí tykadla, která šmátrala v korunách stromů a ucukla pokaždé, když do nich kousla probuzená veverka či klovl naštvaný, rozespálý pták. Za chvíli bylo auto naložené, závozníci naskočili na korbu, zabouchali na kabinu a nákladák se pomalinku rozjel. Nikdo ho neřídil. Na dveřích auta svítlo do noci veliké zlaté písmeno G.

Hned nato naskákali lodníci s kapřími hlavami do řeky. Černá voda postříbřená měsíčním světlem se za nimi zavřela a vše utichlo. Jen kormidelník-sumec dál postával na palubě, pokuřoval a hlídal svázaného zajatce s roubíkem v ústech. Zanedlouho se z vody vynořila malá šupinatá ponorka. Vypadala jako okoun — dokonce měla stejnou ostnatou hřbetní ploutev. Na jejím lesklém boku zářilo stejné zlaté G. Přední část ponorky se otevřela, vysunul se z ní malý lodní jeřáb, natočil se ramenem nad palubu, spustil lano s hákem, který obratně zachytil kormidelník-sumec a provlékl ho provazy, jimiž byl svázan nebohý kapitán. Jeřáb pak kapitána nadzve-

dl a pomalu spustil do útroh ponorky. Sumec zasalutoval, ponorka se zavřela, naježila kovovou hřbetní ploutev a ponořila se. Hned poté se vysunul jednooký periskop, rozčísil hladinu a začal se vzdalovat proti proudu.

Tyhle záhadné věci se děly v noci, v době, kdy Justýnka, Kajetán a všechny ostatní děti usínali ve svých postelích. Všechny? Ne tak docela. Tři páry zvědavých klučičích očí viděly parník, nákladák i ponorku z úkrytu v hromadě odpadků na břehu.

2.

Nákladní auto se zlatým písmenem G na dveřích kabiny sjíždí po písčité cestě k řece Vltavě, která rozděluje Prahu na dvě části. Za hromadou konzerv, plastových lahví a igelitových sáčků, které zvedá mírný říční větřík a které poletují a šustí v kuželu měsíčního světla, se krčí tři postavy. Jsou to žáci základní školy na Datlím náměstí v Rohansku. Je to neohrožená parta, která si říká Safíroví ledňáčci. Znakem příslušnosti k tomuto bratrstvu je otevírací kapesní nožík, jehož safírově modrá rukojeť představuje tělo a hlavičku ledňáčka s českým granátem místo oka. Když se nůž otevře, naroste ledňáčkovi ostrý zobák v podobě lesklé čepele.

Zakladatel party, šesták Vojta Kolanda, je na svůj věk nápadně vysoký a hubený. Má podlouhlou tvář, blond vlasy sčesané do patky zakrývající polovinu vysokého čela, dlouhý rovný nos a přísně sevřená úzká ústa. Nejnápadnější jsou na něm ale oči: jedno je totiž modré

a druhé hnědé. Tenhle dvojbarevný pohled často vyvádí z míry ty, kteří se s ním potkají poprvé. Vojta Kolanda nosí nejraději pruhované námořnické triko s náprsní kapsičkou, v níž bydlí jeho černá průzkumnická myš Hryzan.

Druhým členem party je Denis Ovesný. Zavalitý žák páté třídy s dobrosrdečným kulatým obličejem, ruměným jako koblížek. Denis je sice někdy pomalejší a snadno se zadýchá, tuto nevýhodu ale vyvažuje neuvěřitelnou zručností, dokáže totiž smontovat třeba obojživelné kolo, udělat raketomet z foukací harmoniky a řadu dalších skvělých věcí. Je to prostě úžasný vynálezce.

Třetím a posledním Safírovým ledňáčkem je Loan Bach, jehož rodiče přišli do Prahy až z Vietnamu. Loan Bach je drobný páták s naježenou havraní kšticí a černýma očima uzounkýma jako nejtenčí čárka v čarovém kódu. Je nezvykle ohebný a mrštný, v hodinách tělocviku udivuje odvážnými přemety, salty a efektními dopady do parašutistických kotoulů.

Krásné ledňáččí nože daroval Denisovi a Loan Bachovi zakladatel party Vojta. Vyrobil je totiž jeho dědeček, který pocházel ze staré dynastie nožířů. Dědeček Vojtovi nejednou vyprávěl rodinnou legendu, podle níž jeden z jejich předků dělal nože pro samotného českého krále Václava IV. Tento panovník měl, jak známo, ve svém osobním erbu ledňáčka. Jako poctu svému šikovnému předku udělal Vojtův děda nádherný nůž — model Safírový ledňáček — a dal ho Vojtovi k desátým narozeninám. Vojta bez svého ledňáčka neudělal ani krok,

a když založil partu, bylo jasné, jak se bude jmenovat a co bude jejím znakem. A dědeček rád vyrobil další dva nožíky.

Všichni tři Safíroví ledňáčci leželi za hromadou odpadků na břehu řeky a sledovali, jak se kolem nákladáku s kočičíma očima a hmyzími tykadly pohybují závozníci s muřími křídly a lodníci s kapřími hlavami. Neuniklo jim ani to, jak naložili spoutaného zajatce do šupinaté podvodní lodi.

Když periskop ponorky zmizel v namodralé říční tmě, kormidelník-sumec, aniž vyndal hořící dýmku z úst, skočil z paluby do vody: mocně se odrazil, skrčil nohy, přitáhl je k bradě a kolena obejmul rukama. Voda se vzedmula, postříkala dřevěnou palubu parníku, který pak osiřele poskřípával v nočním tichu.

Safíroví ledňáčci se ještě chvíli krčili ve své skrýši a pak — na povel Vojty — vyrazili přískoky ke krátkému prkennému molu, u něhož kotvil parník. Když k němu doběhli, dal Vojta ostatním členům party znamení, ať zalehnou a zůstanou na místě. Sám se plížením dostal až na konec mola a odtamtud se zadíval do klidné noční vody. Řeka tady byla docela hluboká, ale přesto dohlédl až na dno, protože vodní sloupec prozařovalo bílé mihotavé světlo. Naskytl se mu přízračný, poněkud rozmazaný výjev: v podvodní hospodě seděli u stolů pokrytých krajkami ze žabinců lodníci s kapřími hlavami, z porculánových hrníčků pili pravděpodobně dušičky a hráli karty. Nebyly to ale obyčejné karty — místo papírových listů drželi v prstech placaté plotice, bělice

a cejny. Karty mastili s velkou vášní a ryby omráčené údery o stůl se nijak nebránily. Podvodní krčmu ozařovaly světélkující, dávno vymřelé pravěké ryby, které neklidně vířily ve skleněných válcích. Kormidelník-sumec seděl u stolu sám a kouřil dýmku, která pod vodou dál nerušeně hořela. Celou společnost obsluhovala obří ropucha v krátké spodničce a s bílým čepečkem na hrboлатé hlavě.

Vojtu tohle všechno nevyvedlo z míry, mávl na ostatní kluky, aby se vplížili na molo za ním, pak zašeptal do ucha Denisovi, ať sleduje dění v podvodním hostinci, a spolu s Loan Bachem vnikli na zakotvený parník. Hoši rychle obhlédli palubu, ale nenalezli tady nic zvláštního. V odkrytém nákladovém prostoru, kde byly ještě nedávno bedny se zbožím, se převalovala tma smíchaná s nakyslou vůní. Rozhodli se přeskočit na druhou, menší loď, kterou parník za sebou vlekl. Na palubě nenalezli nic zajímavého, po úzkých strmých schůdcích tedy sestoupili do podpalubí. Srdce jim bušila tak nahlas, že si je navzájem slyšeli. Podpalubí páchlo rybím tukem, benzinem a rumem. Vojta vypustil z náprsní kapsy Hryzana. Myšce seděla na hlavičce světluška, která sloužila jako čelová baterka. Vojta a Loan Bach stáli nehnutě na posledním schodu a sledovali klikatý pohyb myši značený zelenkavou září svatojánského broučka. Hryzan prošmejdil celé podpalubí a vrátil se Vojtovi do kapsy. Až nyní vyndal Vojta svítílnu zhotovenou z mlýnku na pepř. Byl to jeden z vynálezů Denise Ovesného.

Vojta zatočil kličkou mlýnku, dynamo umístěné v jeho skleněném tubusu vyrobilo elektřinu a žárovka se rozzářila světlem ostrým jako nejpikantnější cayenský pepř. Kajuta, kterou uviděli, nebyla veliká. Stál tedy stůl, na němž se válely atlasy řek a nejrůznější podivné předměty: uviděli knihu s názvem Jak zarybnit mořskými pannami naše řeky aneb Sladkovodní velkochov mořských víl, Obrazovou encyklopedii vodníků a Mapu dušičkových polí, tedy míst, kde si hasrmani ukládají hrníčky s dušičkami utopenců a kterými je třeba proplovat se zvýšenou opatrností, aby loď o nic nezavadila a nic nerozbila. V rohu vedle stolu stál statný bobr v námořnickém tričku. V tlamičce měl zasunutou tužku. Loan Bach se jí neopatrně dotkl a bobr ji ihned ostrými žlutými zuby ořezal. Chlapci se lekli, uskočili, ale bobr byl jenom vycpanina, do níž někdo zabudoval důmyslné ořezávátko. Vojta vrazil bokem do psacího stolu, zahákl se poutkem kalhot o madlo zásuvky a trhnutím ji vysunul. Když se vyhákl, uviděl, že na dně leží šedý notes s velkým nápisem Případ Zenon. Hned pod tím stálo: zaznamenal kapitán Jan Paprskář.

Ve stejnou chvíli se začaly ozývat duté nárazy do dna lodi. Jako by někdo zespoda bouchal kladivy. Vojta mrkl na Loan Bacha, rychle sebral sešit a oba vyběhli po úzkých schodech na palubu. Nahoře se přikrčili, opatrně se rozhlédli, a když zjistili, že tam nikdo není, pokračovali na molo, kde dosud ležel Denis Ovesný zahleděný na dno řeky. Kluci si lehli vedle něj a záhy zjistili, co je zdrojem oněch ran do dna lodi. Do podvodního vod-

nického hostince totiž zavítaly tři mladé mořské panny a lodníci s kapřími hlavami je vzali do kola. Na dudy z rybího měchýře a rákosu jim k tomu vyhrával velikánský starý rak. Nebyl to nejlepší hráč, každou chvíli rybí měchýř procvakl klepety a musel ho vyměnit za nový. Pokaždé když měchýř praskl, odrazila se jedna z tancících mořských panen ode dna a zlostně bouchla do trupu lodi svým mohutným rybím ocasem. Kluci už na nic nečekali, zvedli se z mola a spěšně to podivné, pochmurné místo opustili. Nesli si s sebou cenný úlovek — šťastnou náhodou nalezený kapitánův notes.

3.

Nákladák s kočičíma očima a hmyzími tykadly, který nikdo neřídil, najel na úzký most spojující ostrov s levým břehem města a ujížděl po staré dlážděné silnici směrem k městské tržnici. Tržnice byla vlastně něco jako město ve městě, ohraničovala ji vysoká zeď se čtyřmi branami, jimiž se vjíždělo dovnitř. Brány byly ozdobeny sochami býků, na jejichž hřbetech seděli celou noc vousatí vrátní. Jedna ze čtyř bran tržnice se nyní automaticky otevřela, vrátný na soše býka zasalutoval, nákladní auto vjelo dovnitř a hned nato se vrata zase zavřela.

Safíroví ledňáčci v té době už seděli na pramici a Vojta Kolanda vší silou vesloval k pravému břehu řeky, tedy na opačnou stranu, než kam se vydal mžourající nákladák. Po pár minutách přistáli u krátkého mola ve čtvrti Rohansko, kde všichni bydleli. Měsíc se stříbřitě odrážel v oknech starých domů nedaleko nábřeží. Kluci doběhli k jednomu z nich — byl to činžák na rohu malého

Do rozbřesku však zbývalo ještě hodně času. Svítící ciferník na věži nedaleké školy, kam chodili všichni Ledňáčci, ukazoval za pět deset. A když začal školní hodinový stroj odbíjet desátou, spící datel otevřel oči, vyndal zobák ze stěny...

strana 23

náměstí, jehož nároží zdobil kamenný spící datel. Pod ním se na chvíli zastavili. Sochař, který datla vytvořil, musel být vtipálek, protože datla nechal usnout se zobákem částečně zabořeným do stěny domu.

„Pánové,“ promluvil tiše Vojta, „o dnešní výpravě nikomu ani muk. To, co jsme viděli, jen potvrzuje naše podezření. Jsme na stopě něčemu zlému a notes kapitána Jana Paprskáře nám určitě pomůže v dalším pátrání.“

„Navrhuji, abychom si notes přečetli společně a začali s tím až zítra,“ řekl Denis, „je pozdě a já se modlím, ať mě naši nenačapou, jak se plížím domů.“

„Jasná věc, pojďme na kutě, zítra musíme vstávat do školy,“ přikývl Loan Bach.

„Pokud tedy souhlasíte, notes si беру s sebou,“ zašeptal Vojta, „a zítra v poledne se sejdeme ve školní jídelně.“

Ostatní přikývli na znamení souhlasu.

„Zobáky napřed a střemhlav do modré hlubiny!“ pronesli sborově Safíroví ledňáčci a přiložili k sobě čepele svých pověstných kapesních nožů. Hned nato se rozeběhli každý do své ulice.

Do rozbřesku však zbývalo ještě hodně času. Svítící ciferník na věži nedaleké školy, kam chodili všichni Ledňáčci, ukazoval za pět deset. A když začal školní hodinový stroj odbíjet desátou, spící datel otevřel oči, vyndal zobák ze stěny, roztáhl křídla, trošinku zmateně se rozhlédl a pak skoro neslyšně zamířil k nedaleké školní budově.

Každá škola je v noci tajemná. Chodby, které jsou ve dne plné dětského vřískotu, oněmí a zvěšňují. Jsou najed-